

ІННОВАЦІЙНІСТЬ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

В. В. Прохорова, д. е. н., професор, Українська інженерно-педагогічна академія, vkprohkorova@gmail.com,

С. А. Мушнікова, к. е. н., доцент, Національна металургійна академія України, svetamush@gmail.com

У статті обґрунтована доцільність визначення сутності поняття «інноваційність системи управління» як базової умови забезпечення безпеки розвитку підприємства. Визначено основне спрямування існуючого поняття «інноваційність» в системі управління підприємством, яке має домінуюче значення в розробці теоретико-методичного базису при формуванні науково-інноваційних платформ. Обґрунтовано, що в сучасних умовах підприємству, як економічній системі, необхідно акцентувати увагу саме на інноваційності, як перманентному креативному процесі, а інноваційний тип підприємства, як бізнес-орієнтованої структури та управлінські інновації, як результат його інноваційності.

Аналіз існуючих досліджень свідчить про недостатність наукових розробок саме стосовно інноваційності системи управління, від якої безпосередньо залежить прийняття управлінських рішень впровадження інновацій на підприємстві. Дослідження вітчизняних та закордонних науковців спрямовані, у своїй переважній більшості, на інноваційність особистості, як ключового елемента людиноутворюючої економіки, або концентруються на вивченні окремих спрямувань інноваційності, а саме: конкурентоспроможність або розвиток підприємства. Деякі закордонні автори намагаються пропонувати показники, за якими можна визначати рівень інноваційності тієї чи іншої країни для формування критеріально-рамкових умов життя в динамічному просторі. При цьому недостатньо уваги приділено чинникам та показникам, за якими можна врахувати рівень інноваційності на мікрорівні, тобто на рівні підприємства, як основного суб'єкта економічної системи.

Обґрунтовано, що поряд з існуючими загальнонауковими принципами управління, інноваційність як умова забезпечення безпеки розвитку підприємства, повинна будуватися на векторально спрямованих таких специфічних принципах, як: креативність, синергетичність та холистичність. Доведена доцільність визначення сутності поняття «інноваційність системи управління» підприємством як системного стану унікальної сфери теоретичної та експериментальної управлінської діяльності з використанням фундаментальних і прикладних наукових методів чи моделей, креативних технологій управління з метою формування наскрізної або багатоплатформної діяльності, спрямованої на цифровізацію та багатотформність на стратегічному та тактичному рівнях.

Ключові слова: інноваційність, система управління, безпека розвитку, креативність, когнітивна інноваційність, сенсорна інноваційність, інноваційний тип, інновація.

Постанова проблеми. Складність умов господарювання з якими стикаються вітчизняні підприємства в останній час викликають потребу в пошуку нових ідей ви-

ходу на нові ринки збуту, підвищення. Конкурентоспроможності, якості продукції (товарів, послуг), зниження витрат та ін.

Недосконалість законодавчо-нормативної бази, старіння основних засобів, зниження якості та кваліфікації персоналу, недостатній рівень державного та власного фінансування інноваційних й інвестиційних проектів стало поштовхом до зниження кількості діючих підприємств протягом останніх п'яти років. Результати офіційного статистичного спостереження свідчать про негативну динаміку зміни кількості промислових підприємств в Україні протягом останніх років на 14,5%. При цьому частка інноваційно активних підприємств знизилася з 3,49% до 1,81% [1]. Наслідком перелічених факторів слід вважати, перш за все, недосконалість системи управління кожного підприємства, недостатній рівень його інноваційності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теорія інновацій тривалий час посідає домінуюче місце в дослідженнях вітчизняних та закордонних авторів. З середини ХХ-го сторіччя питанню сутності інновацій, їх практичного використання та управління ними присвятив свої дослідження Й. Шумпетер, який першим й надав визначення поняттю «інноваційність». Останні дослідження науковців таких, як: О. В. Ареф'єва, В. Геєць, А. Гальчинський, Г. М. Пилипенко, Ю. І. Пилипенко, В. В. Прохорова та багато ін. – присвячені проблемам інноваційного розвитку як макро-, так й мікро-рівня національної економіки [2–5]. Однак, поняття інноваційності має значно ширше значення, ніж інновація.

Питання інноваційності у вітчизняному науковому середовищі зустрічається ще доволі рідко. Більш розповсюдженим цей термін є у закордонній практиці. Деякі закордонні автори намагаються визначити показники, за якими можна забезпечити рівень інноваційності тієї чи іншої країни для формування критеріально-рамкових умов життя в динамічному просторі [9]. Частина з них розглядає значення інноваційності в конкурентоспроможності підприємств, інша частина науковців зазначає значення інноваційності в розвитку підприємств [6, 7]. Частина науковців, які займаються психологією особистості, визначають, що домінуюче значення належить інноваційності особистості, тому що саме від неї залежить прий-

няття рішення [8].

Але, аналіз існуючих досліджень свідчить про недостатність наукових розробок саме стосовно інноваційності системи управління, від якої безпосередньо залежить прийняття управлінських рішень впровадження інновацій на підприємстві.

Формулювання мети статті. Метою дослідження є обґрунтування сутності поняття «інноваційність системи управління» як базової умови забезпечення безпеки розвитку підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система управління будь-яким підприємством повинно бути спрямоване, насамперед, на досягнення основної мети його діяльності – отримання максимальної віддачі на розмір вкладених ресурсів та капіталу. Цього можна досягти лише за умов підтримки його основної системної властивості – здатності випускати продукт (товар, послугу), причому робити це ефективно.

Будь-яке підприємство необхідно вважати відкритою системою, яке функціонує під впливом не лише внутрішніх факторів дії, а в більшості й під впливом зовнішнього оточення, яке, в свою чергу, формує його функціонування в системі більш високого рівня, тобто на ринку. Саме ринок диктує умови для штучно створених систем, а саме: що продавати, кому продавати та за якою ціною. Тому підприємство, поки воно є штучною системою, має бути керованим, поєднуючи в собі економію управлінських витрат з підвищенням результативності системи управління, що можливо лише за рахунок впровадження управлінських нововведень, тобто мати певний рівень інноваційності.

Але, необхідно зазначити, що на інноваційність системи управління в умовах людиноутворюючої економіки, ключовим елементом якої є особистість, впливають принципові причини неповної керованості підприємством, а саме:

– серед елементів навіть невеликого, організаційно простого підприємства є люди, якими важко керувати. Інноваційність системи управління повинна полягати в заходах подолання виникаючих конфліктних ситуацій, зміні менталітету робітників, що в подальшому призведе до змін в діяльності,

надать змоги отримати статус підприємства інноваційного типу;

– на діяльність підприємства впливає не тільки його керуюча система, але і зовнішня середа, яка керована лише в невеликому ступені. Підвищення рівня інноваційності системи управління підприємством надасть можливості бути більш гнучким в мінливому зовнішньому середовищі та краще адаптуватися до його змін;

– при збільшенні масштабів діяльності підприємство стає надто складним для управління і прагне скоригувати свою мету з тією, яка потрібна власнику, на власні виживання і комфорт [5].

Аналізуючи понятійний апарат терміну «інноваційність», який пропонується вітчизняними та закордонними авторами, дійшли висновку про відсутність єдиного підходу до трактування та практичного його застосування (табл.). Та вважаємо, що інноваційність системи управління підприємством необхідно розглядати у взаємозв'язку елементів системи управління: менеджмент – виробництво – реалізація, при цьому системність повинна розглядатися у взаємодії не тільки внутрішнього середовища підприємства, а враховуючи й вплив зовнішнього оточення.

Таблиця 1

Визначення сутності поняття «інноваційність»

Автор	Визначення поняття «інноваційність»	Галузь науки	Недоліки
Шумпетер Й.А. [7]	Система змін	Менеджмент підприємства	Узагальнене, суперечливе визначення
Лігоненко Л.О. [1]	важлива соціально-економічна характеристика, фундація та інтенція теорії фірми й сучасної парадигми менеджменту, системне багатоаспектне комплексне поняття, що характеризує спроможність підприємства до забезпечення інноваційного розвитку в результаті здійснення управлінських зусиль із трансформації інноваційного потенціалу в результаті інноваційної діяльності	Менеджмент підприємства	Складне до сприйняття та практичного застосування
Nasierowski W., Arcelus F.J. [10]	Інноваційність пов'язана з впровадженням нових рішень в місцях або для тих цілей, для яких раніше не використовувалися (пер. авторів)	Менеджмент підприємства	Не висловлено поняття як спроможність або здатність до впровадження нових рішень, тобто констатація факту
Скворцов Д.І. [6]	якісне поняття з позиції економічної теорії, що підкреслює наявність нового явища, продукції, технології тощо, які дають можливість збільшити ефективність	Економічна теорія	Загальнотеоретичне визначення, складність практичного застосування в системі управління підприємством
Яголковський С.Р. [8]	здатність особистості сприймати, виділяти, допрацьовувати і впроваджувати нові та оригінальні ідеї	Практична психологія	Спрямоване лише на вузьку орієнтацію особливості особистості
Strahl D., Sobczak R. [9]	поняття, яке дається певному явищу і насамперед процесу змін. Інноваційність розуміється як характеристика, яка може бути застосована до цілих суспільств, місцевих громад, організацій, їх частин і, зрештою, і до окремих людей (пер. авторів)	Теорія знань	Загальнотеоретичне визначення, складність практичного застосування в системі управління підприємством

З наведеної вище таблиці можна прослідкувати узагальнюючий результат трактування поняття «інноваційність». Почина-

ючи з досліджень Шумпетера Й., який першим охарактеризував інноваційність як систему змін та зосередився на думці про супе-

речливість і нерівномірність економічного і науково-технічного розвитку [7], думки авторів можна віднести до застосування різними галузями науки: менеджмент підприємства, економічна теорія, практична психологія, теорія знань. Так, найбільш складне та всеохоплююче визначення надає Лігоненко Л. О. Автор характеризує загальнотеоретичні аспекти інноваційності підприємства, й роль системи управління, й, як результат, спроможність трансформації інноваційного потенціалу в інноваційну діяльність. Але, на наш погляд, визначення є досить складним до сприйняття та до реалізації в практичній діяльності.

В своєму визначенні інноваційності канадські науковці Nasierowski W. та Arcelus F. J. не розглядають це поняття як спроможність або здатність до впровадження нових рішень, тобто констатують факт впровадження нових рішень, що може корелювати з поняттям «інновація». Загальнотеоретичне визначення «інноваційність» Скворцова Д. І. зводить до практичного застосування в системі управління підприємством.

В умовах людиноутворюючої економіки ключовим елементом є особистість, тому, на наш погляд, важливим є визначення поняття інноваційності з психологічної точки зору, яку надав Яголковський С. Р., як здатність особистості сприймати, виділяти, допрацьовувати і впроваджувати нові та оригінальні ідеї. Але, з погляду на систему управління підприємством, це трактування носить досить вузький характер спрямований на особливості особистості.

Загальнотеоретичне визначення поняття «інноваційність» надали й польські науковці Strahl D. та Sobczak R., яке ускладнює практичне застосування в системі управління підприємством. Також, більшість сучасних авторів визначають інноваційність як головну складову зростання конкурентоспроможності підприємств, як на внутрішньому ринку, так і на міжнародному [6].

Поряд з цим, існує тенденція серед науковців до трактування інноваційності економічного розвитку підприємства, яка передбачає особливу цінність людського ресурсу, з яким пов'язані новий комплекс знань, послуг, система нових підходів і

форм організації та управління, досвіду і вміння, що не відкидають людини, а збагачують його в процесі доцільної діяльності [10].

З іншої сторони, інноваційність визначають як системний стан економічних об'єктів і процесів, який визначає принцип їх життєздатності, векторної спрямованості економічного зростання і доцільної діяльності із створення матеріальних і нематеріальних форм товарів, процесів, знань, методів і послуг. Тобто, «інноваційність» можна визначити як особливе поєднання речових і нематеріальних форм і чинників економічного розвитку, якісних підходів, методів і впливів.

Як свідчить аналіз існуючих трактувань поняття «інноваційність», жодного згадування не визначено до інноваційності системи управління як умови забезпечення безпеки саме розвитку підприємства. Тому, узагальнюючи досвід отриманий в ході аналізу, автори пропонують власне бачення трактування поняття «інноваційність системи управління» підприємством, як системного стану унікальної сфери теоретичної та експериментальної управлінської діяльності з використанням фундаментальних і прикладних наукових методів чи моделей, креативних технологій управління з метою формування наскрізної або багатоплатформної діяльності, спрямованої на цифровізацію та багатотформність на стратегічному та тактичному рівнях.

Крім концепції інновацій, в теорії та практиці соціального та економічного життя функціонують також терміни інноваційності та інновацій. Незважаючи на великий обсяг теорії інновацій, можна помітити багато визначень основних категорій, на які поширюється ця теорія. Він також стосується таких термінів, як інновація, інноваційність та інноваційний.

В даний час важко чітко визначити відмінності між вищезазначеними термінами. Можна припустити, що інноваційність – це назва, яка дається певному явищу і насамперед процесу змін, інноваційне – є особливістю цього процесу, тоді як інновація – підсумок впровадження інноваційних змін. Схоже, такі терміни, як новизна та реформування, залишаються найближчими за

своїм значенням до концепції інноваційності.

Теоретико-методичний базис інноваційності системи управління підприємством в безпеці його розвитку можна представити

схематично у поєднанні: мети системи управління підприємством, забезпеченні його діяльності, принципів та заходів й методів управління (рис.1).

Рис. 1. Теоретико-методичний базис інноваційності системи управління підприємством

Основною метою діяльності підприємства інноваційного типу слід вважати формування інноваційної системи управління для безпечного його розвитку. Інноваційність системи управління підприємством повинна відповідати сучасним ринковим умовам, а саме:

- володіти високою гнучкістю;
- враховувати ринкові вимоги до рівня якості, які є занадто високими для традиційних виробничих систем і механізмів прийняття управлінських рішень;
- враховувати необхідність обліку невизначеності зовнішнього середовища [5].

Інноваційність системи управління підприємством повинно ґрунтуватися як на загальнонаукових принципах, до яких належать:

- принцип цілеполягання в досягненні як стратегічних так і тактичних цілей підприємства;
- принцип керованості інноваційного процесу означає, що існують об’єктивні передумови для впровадження управлінських впливів на процес розробки і реалізації нововведень;
- принцип актуальності нововведень означає, що управлінські інновації слід розглядати як результат організаційного роз-

виту системи адміністративної діяльності. Поточний стан управлінської системи знаходить відображення у змісті планованих організаційних змін. З цієї причини проект нововведення повинен бути пов'язаний з існуючою в органі управління потребою у вдосконаленні структури і методів керівництва;

– принцип системності інновацій означає, що управлінські нововведення представляють собою єдиний процес, що складається з етапів їх розробки, впровадження та реалізації. Узгодженість цих етапів між собою істотно впливає на кінцеві результати інновації.

До спеціальних принципів інноваційності системи управління, які пов'язані саме із специфікою впровадження управлінських нововведень на підприємстві, можна віднести принципи:

– ієрархічності – на будь-якому рівні системи управління повинна досягатися взаємодія між її елементами;

– цілісності – на вплив зовнішніх та внутрішніх факторів система управління повинна реагувати як єдине ціле у взаємозв'язку всіх її елементів;

– автономності – всі рівні системи повинні виконувати свої функції незалежно від інших рівнів системи управління;

– взаємодії – елементи системи управління повинні мати прямий та зворотний зв'язок;

– оптимальності – можливість оптимізації зусиль всіх елементів системи управління на досягнення єдиної мети.

Поряд із вищепереліченими принципами, інноваційність системи управління повинна базуватися на векторально спрямованих специфічних принципах, таких, як: креативність, синергетичність та холистичність. Принцип креативності є складовою інноваційності та характеризує здатність особистості вирішувати або приймати рішення, які не могли прийнятися раніше.

Принцип синергетичності полягає у властивостях підприємства, як відкритої системи до самоорганізації внаслідок впровадження управлінських нововведень, й отримання сумарного ефекту від всіх елементів системи управління.

Принцип холистичності означає безпосередній цілісний зв'язок між матеріальним та моральним задоволенням елементів інноваційної системи управління підприємством.

Серед елементів забезпечення системи управління підприємством: нормативно-правове, інформаційно-аналітичне, фінансове, матеріально-технічне, – головним елементом забезпечення інноваційності системи управління підприємством повинно стати кадрове забезпечення. Володіючи певними знаннями, маючи креативність рішення новітніх ідей, яка, в свою чергу, є складовою інноваційності особистості, та на підставі визначення їх адекватності й оцінки можливості практичного застосування новітніх ідей, обираються шляхи, заходи та методи прийняття управлінських рішень.

Сучасна практика виділяє два типи інноваційності [8]: когнітивна та сенсорна. Когнітивна інноваційність – це тенденція отримувати задоволення від нового досвіду, від взаємодії з чим-небудь новим і від вивчення закономірностей функціонування цього нового. При цьому суб'єкт може отримувати «вторинне» задоволення від результату роботи з отриманою інформацією, її переструктурування і доповнення. Когнітивна інноваційність обумовлюється потребою в новому знанні про речі, факти, процеси і про те, як вони взаємопов'язані між собою.

Сенсорна інноваційність – це тенденція отримувати задоволення від взаємодії з речами з зовнішнього світу. Сенсорні інноватори схильні скоріше не структурувати і аналізувати нову інформацію, а використовувати її для задоволення своєї потреби в нововведеннях.

Обраний тип інноваційності системи управління підприємством є базисом для впровадження управлінських інновацій, які, в свою чергу, є результатом інноваційної діяльності.

Висновки. В ході дослідження обґрунтована доцільність визначення сутності поняття «інноваційність системи управління», що є базовою умовою забезпечення безпеки розвитку підприємства.

Авторами визначено основне спрямування існуючого поняття «інноваційності» в системі управління підприємством, яке має

домінуюче значення в розробці теоретико-методичного базису при формуванні науково-інноваційних платформ.

Аналіз існуючих досліджень свідчить про недостатність наукових розробок саме стосовно інноваційності системи управління, від якої безпосередньо залежить прийняття управлінських рішень впровадження інновацій на підприємстві. Дослідження вітчизняних та закордонних науковців спрямовано, в більшості, на інноваційність особистості як ключового елемента людиноутворюючої економіки, або на вивченні окремих спрямувань інноваційності таких, як: конкурентоспроможність або розвиток підприємства. Деякі закордонні автори намагаються пропонувати показники, за якими можна визначати рівень інноваційності тієї чи іншої країни для формування критеріально-рамкових умов життя в динамічному просторі. Але, недостатньо уваги приділено чинникам та показникам, за якими можна врахувати рівень інноваційності на мікрорівні, тобто на рівні підприємства, як основного суб'єкта економічної системи.

В сучасних умовах господарювання, підприємству як відкритій системі необхідно акцентувати увагу саме на інноваційності як креативному процесі, а інноваційний тип підприємства та управлінські інновації як результат його інноваційності.

Авторами доведено, що поряд з існуючими загальнонауковими принципами управління, інноваційність, як умова забезпечення безпеки розвитку підприємства, повинна будуватися на векторально спрямованих специфічних принципах таких, як: креативність, синергетичність та холистичність.

За результатами аналізу понятійного апарату трактування «інноваційність системи управління» підприємством, доведена доцільність визначення сутності поняття як системного стану унікальної сфери теоретичної та експериментальної управлінської діяльності з використанням фундаментальних і прикладних наукових методів чи моделей, креативних технологій управління з метою формування наскрізної або багатоплатформної діяльності, спрямованої на цифровізацію та багатотформність на стратегічному та тактичному рівнях.

Література

1. Офіційний сайт Держкомстат України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Лігоненко Л. О. Методологія та інструментарій оцінювання інноваційності підприємства / Л. О. Лігоненко // Маркетинг і менеджмент інновацій. – 2015. – № 3. – С. 105–117.
3. Пилипенко Г. М. Механізм ініціювання інноваційного розвитку в Україні / Г. М. Пилипенко, В. В. Чернобаєв // Економічний вісник НГУ. – 2005. – №1. – С. 6–12.
4. Пилипенко Ю. І. Механізми інноваційної мотивації та їх специфіка в умовах України / Ю. І. Пилипенко // Економічний вісник НГУ. – 2003. – №1. – С. 16–20.
5. Прохорова В. В. Формування системи управлінських інновацій на промислових підприємствах на основі синергетичного підходу: Монографія / В. В. Прохорова, С. А. Мушнікова. – Харків: НТМТ, 2013. – 264 с.
6. Скворцов Д. І. Інновація, інноваційність та інноваційний розвиток з позиції економічної теорії / Д. І. Скворцов // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. – 2013. – № 776. – С. 309–314.
7. Шумпетер Й. Теорія економічного розвитку / Й. Шумпетер. – М.: Економіка, 1982 – 552с.
8. Яголковский С. Р. Инновационность и креативность субъекта как детерминанты успешности его продуктивной деятельности / Психолого-педагогические проблемы одарённости: теория и практика: Материалы 6-й Международной конференции / Под ред. Ларионовой Л. И. – Иркутск. – 2009. – С. 393–403.
9. Conceptual roots for innovation and innovativeness of the economy in Poland // Danuta Strahl, Roman Sobczak / GeoScape 11(1) – 2017: 41–51 doi: 10.1515/geosc-2017-0004
10. Nasierowski W. What is innovativeness: literature review / W. Nasierowski, F.J. Arcelus // Foundations of Management, – Vol. 4, No. 1 (2012), ISSN 2080-7279 DOI: 10.2478/v10238-012-0004-0

References

1. Ofitsynyy sayt Derzhkomstat Ukrainy. (n.d.). Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Lihonenko L.O. (2015). Metodolohiya ta instrumentariy otsiniuvannia innovatsiynosti pidpriemstva. Marketing i menedzhment innovatsiy, 3, 105–117.
3. Pylypenko, H.M., & Chornobaiev, V.V. (2005). Mekhanizm initsiyuvannia innovatsiynoho rozvytku v Ukraini . Ekonomichnyy visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu, 1, 7–12.
4. Pylypenko, Yu. I. (2003). Mekhanizmy innovatsiynoi motyvatsii ta ikh spetsyfika v umovakh Ukrainy. Ekonomichnyy visnyk Natsionalnoho hirnychoho universytetu , 1, 16-20.
5. Prokhorova, V.V., & Mushnykova, S.A. (2013). Formuvannia systemy upravlinskykh innovatsiy

na promyslovykh pidpriemstvakh na osnovi synerhetychnoho pidkholdu. Kharkiv: NTMT.

6. Skvortsov, D. I. (2013). Innovatsiya, innovatsiynist ta innovatsiynny rozvytok z pozytsii ekonomichnoi teorii. Visnyk Natsionalnoho universytetu Lvivska politehnika. Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku, 776, 309–314.

7. Shumpeter, Y. (1982). Teoriya ekonomicheskogo razvitiya. Moskva: Ekonomika.

8. Yagolkovskiy, S.R. (2009). Pinnovatsionnost i kreativnost subiekta kak determinanty uspešnosti ego produktivnoy deyatel'nosti. Proceedings from VI

Mezhdunarodnaya konferentsiya Psikhologo-pedagogicheskie problemy odarionnosti: teoriya i praktika, 393–403.

9. Strahl, Danuta, & Sobczak, Roman (2017). Conceptual roots for innovation and innovativeness of the economy in Poland. GeoScape, 11(1), 41–51 doi: 10.1515/geosc-2017-0004

10. Nasierowski, W., & Arcelus, F.J. (2012). What is innovativeness: literature review. Foundations of Management, Issue 4, 1 ISSN 2080-7279 DOI: 10.2478/v10238-012-0004-0

ИННОВАЦИОННОСТЬ СИСТЕМЫ УПРАВЛЕНИЯ КАК УСЛОВИЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ

*В. В. Прохорова, д. э. н., профессор, Украинская инженерно-педагогическая академия,
С. А. Мушикова, к. э. н., доцент, Национальная металлургическая академия Украины*

В статье обоснована целесообразность определения сущности понятия «инновационность системы управления» как базового условия обеспечения безопасности развития предприятия. Определено основное направление существующего понятия «инновационности» в системе управления предприятием, имеющее доминирующее значение при разработке теоретико-методического базиса в формировании научно-инновационных платформ. Обосновано, что в современных условиях предприятию, как экономической системе, необходимо акцентировать внимание именно на инновационности, как перманентном креативном процессе, а инновационный тип предприятия, как бизнес-ориентированной структуры и управленческие инновации, как результат его инновационности.

Анализ существующих исследований свидетельствует о недостаточности научных разработок именно относительно инновационности системы управления, от которой напрямую зависит принятие управленческих решений внедрения инноваций на предприятии. Исследования отечественных и зарубежных ученых направлены, в своем преобладающем большинстве, на инновационность личности, как ключевого элемента человекотворческой экономики, или на изучении отдельных направлений инновационности, а именно: конкурентоспособность или развитие предприятия. Некоторые зарубежные авторы пытаются предлагать показатели, по которым можно определять уровень инновационности той или иной страны для формирования критериальных условий жизни в динамичном пространстве. При этом недостаточно внимания уделено факторам и показателям, по которым можно учесть уровень инновационности на микроуровне, то есть на уровне предприятия, как основного субъекта экономической системы.

Обосновано, что наряду с существующими общенаучными принципами управления, инновационность как условие обеспечения безопасности развития предприятия должна строиться на векторально направленных таких специфических принципах, как: креативность, синергетичность и холистичность.

Доказана целесообразность определения сущности понятия «инновационность системы управления» предприятием как системного состояния уникальной сферы теоретической и экспериментальной управленческой деятельности с использованием фундаментальных и прикладных научных методов или моделей, креативных технологий управления с целью формирования сквозной или многоплатформенной деятельности, направленной на цифровизацию и многоформенность на стратегическом и тактическом уровнях.

Ключевые слова: инновационность, система управления, безопасность развития, креативность, когнитивная инновационность, сенсорная инновационность, инновационный тип, инновация.

INNOVATIVENESS OF THE MANAGEMENT SYSTEM AS A CONDITION OF ENSURING THE SECURITY OF ENTERPRISE DEVELOPMENT

V. V. Prokhorova, D.E., Professor, Ukrainian Engineering and Pedagogical Academy, S. A. Mushnykova, Ph. D (Econ.), Associate Professor, National Metallurgical Academy of Ukraine

The article substantiates the expediency of defining “innovative management system” as a basic condition for ensuring the safety of enterprise development. The main direction of the existing concept of “innovation” in the enterprise management system is determined, which is of major importance in the development of the theoretical and methodological basis in the formation of scientific and innovative platforms. It is proved that in modern conditions the enterprise as an economic system needs to focus on innovation as a permanent creative process, while the innovative type of enterprise as a business-oriented structure, and managerial innovation should be considered as the result of its innovativeness.

The analysis of existing research indicates the lack of scientific studies of the management system innovativeness, which directly affects the managerial decision making to introduce innovations in the enterprise. Research by domestic and foreign scientists is mainly aimed at the innovativeness of the individual as a key element of the human economy, or the study of certain areas of innovation such as: competitiveness or enterprise development. Some foreign authors are trying to propose indicators by which it is possible to determine the level of innovation of a particular country to create criteria-based living conditions in a dynamic space. However, insufficient attention is paid to factors and indicators that can take into account the level of innovation at the micro level, that is, at the enterprise level, as the main subject of the economic system.

It is proved that innovation, as a condition for ensuring the safety of enterprise development, should be based on specific vector-directed principles, such as creativity, synergy and holistic, along with the existing general scientific principles of management.

There is substantiated the expediency of defining the concept of “innovativeness of the enterprise management system” as a system state of a unique sphere of theoretical and experimental managerial activity using fundamental and applied scientific methods or models, creative management technologies with the aim of creating cross-cutting or multi-platform activities aimed at digitalization and multiple formats on strategic and tactical levels.

Keywords: innovativeness, management system, development security, creativity, cognitive innovativeness, sensory innovativeness, innovative type, innovation.

Надійшла до редакції 2.03.19 р.